

ASZTALOS LÁSZLÓ ZSOLT

**A ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM HATÁRRENDSZETI ÉS
VÉDELMI VEZETŐI SZAKÁN FOLYÓ HATÁRŐR TISZTKÉPZÉS HALLGATÓI
SZEMSZÖGBŐL**

TISZTKÉPZÉS, AHOGY LÁTJUK

Tanulmányom a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen folyó határőr tisztképzésről szól. Előadásanyagom egy ritkán hangsúlyozott szemszögből, a hallgató szemszögből vizsgálja intézményünk jelenlegi határőr tisztképzését. Meghatározóan a saját évfolyamom képzését kívánom bemutatni, a többi évfolyamra vonatkozó változásokat ismeretszintem függvényében igyekszem megemlíteni.

Tanulmányaimat 2002. augusztusában kezdtem meg a Nemzetvédelmi Egyetem Határőr Tanszékén. A 2002/2003-as tanév kezdetén számos változás következett be egyetemünk határőr tisztképzésében, egy részről bevezetésre került a kredit rendszerű képzés, más részről egy a korábbi évfolyamokétól merőben eltérő tanterv alapján indult meg az oktatás. A felkészítésünkre összeállított tanterv fokozott figyelmet szentelt a szakmai tárgyak oktatása mellett, a katonai tantárgyak oktatásának is. A képzésünk indításakor, a katonai jellegű felkészítést a határőrizeti törvényben³³ nevesített katonai védelmi feladatai tették indokolttá. A helyzet jelentősen megváltozott a 2005/2006-os tanévtől a BSC képzés indításával. A katonai ismeretek oktatását az Európai Unió és schengeni ismeretek tanítása váltotta fel.

Az első évben a közismereti és katonai tantárgyak mellett egyedüli határőr szakmai vonatkozású tárgyként jelentkezett a bevezetés a jogtudományokba tantárgy, mely a jogi és büntügyi tárgyak bevezetését segítette elő. A klasszikus értelemben vett határőr tantárgyak oktatása a második évfolyamtól kezdődött meg.

Az utóbbi néhány évben a Határőrség jelentős változásokon ment keresztül, védelmi feladatai fokozatosan háttérbe szorultak. A szervezet változó feladatrendszerét a Nemzetvédelmi Egyetemen tanuló határőr évfolyamok tantervei is próbálták követni, ezért a négy évfolyamból háromnak, különböző tematika szerint folyik az oktatása.

Néhány a hallgatók által észlelt problémát is szeretnék bemutatni. A Határőrségnél bekövetkezett gyors változásokkal magyarázható, hogy a jegyzeteink egy része elavult és jelenleg még nincsenek helyettük olyanok, amelyek az aktuális információkat tartalmazzák. A speciálisan határőr tárgyak közül kiemelném a

³³ A határőrizetről és a Határőrségről szóló 1997. évi XXXII. törvény

határforgalom ellenőrzést és a határőr-informatikát, melyek oktatásához elengedhetetlen bizonyos technikai feltételek megléte. Ezzel szemben a határforgalom ellenőrzés tantárgy egy jelentős témakörét alkotó okmányismeret tanítását két, ránézésre is tizenöt évnél idősebb UV lámpa segíti. Ezt az eszközhiányt próbálták enyhíteni a kihelyezett bemutató foglalkozások. Itt kell megemlítenem, hogy ismereteim szerint a Schengen Alap képzési projektje keretében az oktatási intézmények ellátásra kerülnek a Határőrségnél rendszerben lévő különböző technikai eszközökkel, berendezésekkel.

Ennél is komolyabb hiányosságokkal küzd a határőr-informatika, melynek célja, hogy a Határőrségnél működő informatikai rendszerek használatával ismertesse meg a hallgatókat. E tantárgy oktatása során úgy beszélünk a különböző határőrségi szoftverek használatáról, hogy jó néhányunk még csak nem is szembesült azokkal. Ezzel természetesen nem azt akarom mondani, hogy a Határőrség telepítsen végpontokat az Egyetemre, de a különböző határőrségi szoftverek oktatóprogram változatai jelentősen növelnék az oktatás eredményességét. Az oktatásért felelős tanszékünk több alkalommal kezdeményezte már ennek a problémának a megoldását, rendezését. E kezdeményezés eredménye, hogy a közel jövőben átadásra kerülő bevetés-irányítási oktatási központunkban megkezdődött az OZIRIS és a HTTR rendszerek telepítése. A fentiekben kiemelt néhány hiányosságtól eltekintve egyetemünk határőr tisztképzésének eredményességét számos tény bizonyítja.

A képzés szerves és fontos részét képezi a tanév végi szakmai-csapatgyakorlat, mely a szorgalmi időszakban megtanult elméleti ismeretek gyakorlati elsajátítását segíti. A négy hetes gyakorlat során a hallgatók megismerkedhetnek a Határőrségnél végzett valamennyi szolgálati tevékenységgel. A képzésben résztvevő első két évfolyam tiszthelyettesi feladatkörben tevékenykedve begyakorolja a határrendész-szolgálat és a kirendeltség ügyeletes szolgálat hatékony ellátását. A harmadik évfolyamon tanuló hallgatók kirendeltség-vezető helyettesi szerepkörben, a kirendeltség vezető mellett tevékenykedve, a kirendeltség irányításával kapcsolatos gyakorlati ismereteket sajátítják el.

A végzős zászlósok csapatgyakorlata eltérően a korábbi évfolyamokétól, már a leendő első tiszti beosztás ellátásának hatékonyságát hivatott szolgálni. A 2005. évig a csapatgyakorlat két területre, a határrendészeti kirendeltségekre és a határvadász századokra korlátozódott, de az idei évtől megnyílt a lehetőség a bűnügyi szolgálatoknál történő ismeretszerzésre is. Ez a lehetőség főképp azok számára kedvezett, hozott gyakorlati tapasztalatokat, akik olyan igazgatóságoknál töltötték gyakorlati idejüket, amelyek a migráció főirányába esnek. A csapatgyakorlat számos előnye közül, azt emelném ki még, hogy lehetőséget teremt, a Határőrségnél rendszeresített technikai eszközök használatának elsajátítására.

A közel múltban jó néhány véleményt lehetett hallani azzal kapcsolatban, hogy mennyire hasznos egy rendvédelmi szervé alakított Határőrségnek, ha tisztjeinek jelentős részét egy katonai felsőoktatási intézményben képezi.

Véleményem szerint az intézményük katonai jellege pozitívan befolyásolja a hallgatók fejlődését, mivel személyiségüket határozottabbá, fizikai és pszichikai állóképességüket edzettebbé formálja. Tantervünk összeállítói nagy hangsúlyt helyeztek a tereptan, a vezetés és szervezési, valamint a kommunikációs és módszertani ismeretek oktatására. Ezeknek az ismereteknek a elsajátítását elméleti és gyakorlati, szituációs foglalkozások segítették.

A tereptan behatóbb ismerete nélkülözhetetlen egy leendő határőr tiszt számára, mivel bármennyire is változik a Határőrség szervezete, feladatrendszere feladatainak nagy részét még mindig terepen látja el.

A vezetés és szervezési ismeretek foglalkozásokon megismerhettük mind a katonai, mind a rendvédelmi szervezetek vezetésére vonatkozó általános érvényű szabályszerűségeket. A tantárgy fontos témakörét alkotja a különböző vezetői típusok bemutatása. A vezetői típusok megismerése jó útmutatásként szolgál a kikerülő fiatal tiszteknek ahhoz, hogy miként motiválják saját beosztottaikat a hatékonyabb, sikeresebb munkavégzésre. A vezetés és szervezés tudományi ismeretek sok esetben alapvető probléma megoldási sémákat tartalmaznak, melyek ismeretében hatékonyabbá válik a vezetői munka.

A vezetői munka hatékonyabbá tételét szolgálja a kommunikáció és a munkamódszertan oktatása. A kommunikációs helyzetgyakorlatok határozottabb fellépést kölcsönöznek a hallgatóknak.

A munkamódszertan a határőrségi szabályzókat és azok elkészítésének szabályait ismerteti meg a hallgatókkal.

Összefoglalva az eddig elmondottakat: az apró hiányosságoktól eltekintve a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem szakmailag képzett, vezetés és szervezéstudományi ismeretekkel rendelkező, határozott tiszteket képez a Határőrség számára. Úgy gondolom, hogy az ilyen tulajdonságokkal rendelkező fiatal tisztekkel a Határőrségnél nemcsak többen, hanem többek is leszünk.